

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΟΙ ΣΤΕΝΙΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΒΟΥΡΚΩΤΗ

ΒΟΡΕΙΩΣ ΤΩΝ ΣΤΕΝΙΩΝ στίς ὑπόγειες τοῦ ὄρους «Ζένιο» καί σέ ὑψόμετρο περίπου 650 μέτρων ὑπάρχει τό «ἀρβανιτοχώρι»¹ Βουρκωτή.

Οἰκισμός κατ' ἐξοχήν ὄρεινός, σκεπασμένος σχεδόν μονίμως ἀπό τά σύννεφα καί τήν ὀμίχλη καί ἀπομονωμένος, δέν παρείχε καμμία δυνατότητα εὐκόλης καί κυρίως οἰκονομικά ἄνετης ζωῆς. Οἱ Βουρκωτιανοί, σκληροτράχηλοι καί ἐργατικοί ἄνθρωποι, κατέβαλαν κυριολεκτικῶς ὑπεράνθρωπες προσπάθειες παλεύοντες συνεχῶς μέ τήν ἄγρια φύση, γιά νά ἐπιβιώσουν.

Ἡ ὄρεινή καί ἄγονη περιοχή καθῶς καί τό κλίμα τοῦ χωριοῦ δέν προσεφέρετο γιά μεγάλες καί προσοδοφόρες καλλιέργειες, ἀλλά μόνο γιά κτηνοτροφική παραγωγή. Ἐλάχιστοι κάτοικοι ὑπῆρξαν περιστασιακοί ναυτικοί, κυρίως θερμαστάδες, μόνο καί μόνο γιά νά προμηθευτοῦν τά γερά Ἑγγλέζικα ροῦχα τῆς δουλειᾶς καί νά ἐξοικονομήσουν τό χαρτζηλίκι γιά τήν ἀγορά καμμιάς ἀγελάδας ἢ ἵπποζυγίου, κυρίως γαιδάρου ἢ μουλαριοῦ.

Κάτω ἀπό αὐτές τίς συνθήκες οἱ Στενιές –καί λόγω ἀμέσου γειτνιάσεως, ἀλλά καί πολύχρονης ἐπαφῆς– ἐπαιζαν τόν μοναδικό καθοριστικό παράγοντα βιοπορισμοῦ τῶν οἰκονομικῶς χειμαζομένων Βουρκωτιανῶν. Ἐλλωστε ἡ ἀγορά τῆς χώρας τοῦς ἀ-

---

1. Μέ τόν ὄρο «ἀρβανιτοχώρια», οἱ Ἄνδριῶτες χαρακτηρίζουν ὅλα τά χωριά ἀπό τήν Ἄρνη καί τήν Βουρκωτή, καθῶς καί ὅλα τά χωριά καί περιοχές ἐκεῖθεν τῆς Σταυροπέδας μέχρι καί τόν «Καβοντόρο», πού κατοικοῦνταν ἀπό «Ἀρβανίτες». Βλέπε τίς σελίδες 156 καί 157 τοῦ Β' Τόμου τῆς ἱστορίας τῆς Ἄνδρου τοῦ Δ. Πασχάλη.

πέρριπτε διαρρήδην, καθώς και τὰ προϊόντα τους. Ἔτσι στὰ σπίτια τῶν Στενιῶν κατέφευγαν, γιά νά πουλήσουν τά πενιχρά κηπευτικά, καθώς και τά ζωϊκά και τά φρέσκα γαλακτοκομικά προϊόντα τους· και μάλιστα κατόπιν προσωπικῶν παραγγελιῶν.

Ἐφοδίαζαν κατ' ἀποκλειστικότητα ὅλα τά σπίτια τῶν Στενιῶν και τοὺς τότε πρωτόγονους φούρνους μέ φρύγγανα και καυσόξυλα. Ἐπίσης ἕνας μεγάλος ἀριθμός βουρκωτιανῶν ἐργαζόταν, λόγω ἐξειδίκευσης, στίς μεγάλες ἀμπελοκαλλιέργειες και στὰ περιβόλια τῶν ἀστῶν Στενιωτῶν.

Δέν τοὺς θυμᾶμαι ποτέ, Χειμῶνα-Καλοκαίρι, τοῦλάχιστον στήν πλειοψηφία τους, νά φορᾶνε παπούτσια, ἀλλά τά ιδιόμορφα αὐτοσχέδια και τελείως ἀντιορθοπεδικά τσαρούχια τους ἀπό παλιά λάστιχα ρόδας αὐτοκινήτου. Μάλιστα ἀπό τά συνεχῆ ἀνεβοκατεβάσματα στὰ κατσάβραχα τῶν πλέον ὄρεινῶν περιοχῶν τῆς Ἄνδρου, εἶχαν ἀποκτήσει ἕνα μόνιμο χαρακτηριστικό τρόπο βαδίσματος κάμπτοντας τά γόνατα και ἀκόμη στόν ἴσιο δρόμο, ὡς νά ἐπρόκειτο νά ἀνέβουν ἀόρατα σκαλοπάτια. Ἀσφαλῶς θά εἶχαν κάποια παπούτσια γιά τίς γιορτές και τά διάφορα πανηγύρια τους.

Ἐπίσης, ἀρκετά, κυρίως ἀνήλικα, Βουρκωτιανά κοριτσόπουλα ἐργάζονταν ὡς «ὑπηρετίριες» σέ διάφορα Στενιώτικα σπίτια, διότι οἱ γονεῖς τους ἔτρεφαν ἀπεριόριστη ἐμπιστοσύνη στήν αὐστηρή Στενιώτικη μικροαστική κοινωνία και τήν ἠθική της. Μέ τόν τρόπο αὐτό τά κοριτσάκια, ἀφ' ἑνός μέν ἐγλίπωναν ἀπό τήν σκληρή ζωή τοῦ χωριοῦ τους, ἀφ' ἑτέρου δέ ἐπαιδεύοντο στόν ἀστικό τρόπο ζωῆς φτιάχνοντας συγχρόνως και τήν σχετική προικούλα τους.

Ἐν κατακλείδι ἀπό τήν παραπάνω συνοπτική ἀναφορά τῶν πραγματικῶν γεγονότων βλέπομε, ὅτι ἀκόμη και γιά ἕνα ὀλόκληρο χωριό, τή Βουρκωτή, οἱ Στενιές ὑπῆρξαν ὁ βασικός καθοριστικός παράγων βιοπορισμοῦ και οἰκονομικό καταφύγιο.

